

ਪ੍ਰੋਮ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਏ.ਐਨ.ਆਰ.

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸਟੇਟ

ਮਾਰਚ 2, 1995

[ਡਾ. ਏ. ਐਸ. ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਕੇ. ਐਸ. ਪਰੀਪੂਰਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਐਸ.302—ਕਤਲ—ਮੋਟਿਵ—ਮਹੱਤਵਪੂਰਨਤਾ—ਫੈਸਲਾ, ਦੇਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਮੋਟਿਵ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਸਭ ਹਾਲਾਤਾਂ ਸਮੇਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇਕ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਨੀਚੇ ਦਾ ਖੋਜ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ, ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2) ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਐਸ.302 ਅਤੇ ਐਸ.307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿ-ਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਉਸ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ (ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। 13.1.1983 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 1, 2, ਅਤੇ 8 ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਟੈਂਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਬੱਸ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬੱਸ ਸ਼ਾਮ ਲਗਭਗ 6.30 ਵਜੇ ਇਕ ਬੱਸ ਸਟਾਪ 'ਤੇ ਰੁਕੀ; ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 2 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਕਾਰ ਅਤੇ ਜੀਪ ਵਿਚ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ; ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਦੀ ਉਸਾਰੂ ਉੱਤੇ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਸਸਜਿਤ, ਬੱਸ ਅੰਦਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ; ਦੋ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਯਾਤਰੀ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼. 5 ਅਤੇ 6, ਵੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ; ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.8 ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 5 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸ਼ਵ ਦੀ ਇਨਕੁਆਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 2 ਅਤੇ 6 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਧਾਰਾ 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਤਿੰਨੋਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 1 ਤੋਂ 8 ਤੱਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਆਖਰੀ ਗੋਲੀ ਕਿਸ ਨੇ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ; ਅਭਿਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਚੋਟਾਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ : 1.1. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁੰਜੀ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, (ਅ) ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ (ਬ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, [1990] ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 389, ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1.2. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਹੈ।

2.1. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 1, 2, 5, ਅਤੇ 8 ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਸਸਜੇ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜੀਪ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਜੇ; ਕਿ ਉਹ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਗਏ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 5, ਇੱਕ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਦ ਚੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਨੇ; ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜੋ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ, ਨਾਮਤ: ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਉਸੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿ ਬੱਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਰੁਕੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਇੱਕ ਜੀਪ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ, ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ, ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਬੱਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਬੱਸ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। (467-A-C)

2.2. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4, ਜਿਸ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਗਵਾਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅੱਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ 1, 2, 5 ਅਤੇ 8 ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਗਵਾਹੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਿਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

3. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਰਾਈਫਲ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣਯੋਗ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਹਿੰਨਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, [1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 821, ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 434 ਦਾ 1991।

ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 8.9.89 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਕ੍ਰਿ.ਆ.ਨੰ. 90 ਦਾ 1987(ਆਰ)।

ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਝਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਬੀ.ਬੀ. ਸਿੰਘ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਪਰੀਪੂਰਨਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ @ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਚੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 219 ਦੇ 1983, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪਲਾਮੂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਰਾਂਚੀ ਬੈਂਚ, ਰਾਂਚੀ ਵੱਲੋਂ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 8.9.1989 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ, ਇੱਕ ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਅਤੇ ਅੱਠ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿਸਨੂੰ ਕੇਤਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਤੇ 13.1.1983 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਧਾਰਾ 302 ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਲੰਗੂਰੀ ਅਤੇ ਰਜਨਾਥ ਤਿਵਾਰੀ, ਦੋ ਸਹ-ਯਾਤਰੀਆਂ, ਜੋ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਸਨ, ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 307/34 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302/149 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 147 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਦਸ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 148 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਬਚਾਅ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤੋਸ਼ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕੁਝ ਅਣਜਾਣ ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਲੀਬਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 10 ਰਾਜਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 7 ਮੁਨੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉੱਤੇ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪਲਾਮੂ, ਨੇ 9.6.1987 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਸਾਰੂ ਉੱਤੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ, ਮਿੱਤਕ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ 5 ਅਤੇ 6 ਉੱਤੇ ਰਾਈਫਲ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦੀ ਚੋਟ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਪੀਡਬਲਿਊ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ (ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 2 ਅਤੇ 6 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਥਿਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇਸ਼ੀ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ ਧਾਰਾ 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਈਆਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨਾਲ ਚੱਲੇਗਾ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੰ: 1, 2 ਅਤੇ 6 ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 1987 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 90 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪਟਨਾ, ਰਾਂਚੀ ਬੈਂਚ, ਰਾਂਚੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ, ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 8.9.1989 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ

ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਕੇਡਾ ਧਾਰਾ 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦੇਸੀ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖਣਾ. ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਦੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸਿੰਘ ਸੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ, ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 3 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਦੇਸੀ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਮਿਤੀ 8.9.1989 ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ SLP ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰ. 2059/89 ਮਿਤੀ 22.7.1991।

2. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 6 ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਰਾ ਹਨ। ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 1 ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 2 ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਚੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਰਾਜਨ, ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 1 ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ, ਅਤੇ ਬਿਸਵਨਾਥ, ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 2 ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ, ਨੂੰ 2.10.1982 ਨੂੰ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੇਸ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, 13.1.1983 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਲਗਭਗ 6.30 ਵਜੇ ਕੇਤਜ ਵਿੱਚ; ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ 13.1.1983 ਨੂੰ ਰਾਜਨ ਅਤੇ ਬਿਸਵਨਾਥ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਸਿਸਠ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਿਊ 1, ਰਣ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਓ, ਪੀਡਬਲਿਊ 2 ਅਤੇ ਦੁਧਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਿਊ 8, ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਿਓ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਮਾਧਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਤੋਸ਼ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬਸ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਬੀਆਰਓ 3555 ਸੀ, ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਸਨ, ਰੇਹਲਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ 5.30 ਵਜੇ, ਅਤੇ ਬਸ ਕੇਤਜ ਦੇ 'ਸਟਾਪ' ਤੇ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਰੁਕੀ, ਜਦੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਂਦੀ ਕਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਡਬਲਿਊਐਮਬੀ 5989 ਸੀ, ਬਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਰੁਕੀ। ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ 6.30 ਵਜੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਤਿਏਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੁਨੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਕਾਰ ਤੋਂ ਉੱਤਰੇ। ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 6 ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਸੀ ਪਰ ਬਾਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਸਸਜੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੀਪ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਬੀਆਰਓ 2770 ਸੀ, ਜੋ ਦਲਟੋਂਗੰਜ ਵੱਲੋਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਬਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੁਕੀ। ਉਸ ਜੀਪ ਤੋਂ, ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 1, ਇਕ ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਸਸਜਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ, ਬਿਸਵਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਪਰਸੁਰਾਮ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਬਸਿਸਥਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਫਕੀਰਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਚੰਦਰਧਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਭ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸਸਜੇ, ਉੱਤਰੇ। ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਬਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ, ਬਸ ਦੇ ਯਾਤਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਯਾਤਰੀ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਅੱਗੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤੋਂ ਬਸ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰ ਆਏ। ਪੀਡਬਲਿਊ 8 ਦੁਧਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਲਪੇਟ ਕੇ ਬਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਵੱਲ ਦੌੜਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਬੇਤਰਤੀਬ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਰਾਜ ਪਾਂਡੇ - ਪੀਡਬਲਿਊ 5, ਇਕ ਜੰਗਲਾਤ ਗਾਰਡ, ਅਤੇ ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਲੰਗੂਰੀ-ਪੀਡਬਲਿਊ 6, ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਪੀਡਬਲਿਊ 8 ਦੁਧਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਸ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਘਣੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਅਤੇ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਦਲਟੋਂਗੰਜ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ। ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ, ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਦੇਵ, ਪੀਡਬਲਿਊ 14, ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮ 7.00 ਵਜੇ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 195 (ਐਕਸ. 4) ਵਜੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੇਹਲਾ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਸ਼ਾਮ 7.15 ਵਜੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਦੇਖਣ 'ਤੇ ਥਾਣਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 8 ਦੁਧਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛੁਪਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਏ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. 5) ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਬਿਸਰਾਮਪੁਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਤ 9.00 ਵਜੇ FIR (Ex.7) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। PW 5 ਅਤੇ 6 ਡਾਲਟਨਗੰਜ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਦੇਸੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ। ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਮੈਕੇ 'ਤੇ ਪਰਤ ਗਏ 1.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ

ਅਤੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਜਿੰਦਾ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਕਾਰਤੂਸ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖਾਲੀ ਕਾਰਤੂਸ ਅਤੇ 4 ਖਾਲੀ ਰਾਈਫਲ ਦੇ ਕਾਰਤੂਸ ਜ਼ਬਤੀ ਮੀਮੇ ਸਾਬਕਾ. 9. ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਬਿਸ਼ਟ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਿਪਿਨ ਬਿਹਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਡਾਕਟਰ ਆਰ.ਕੇ.ਪੀ. ਪਾਂਡੇ ਡੀ (PW 4)। ਇੱਕ ਡਾ ਕੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਅਤੇ 6 ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਡਰਾਈਵਰ, ਕੰਡਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਚੰਦਰਧਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 23.6.1983. ਦੇਸ਼ੀ ਨੰ: 1, 2 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਮੁਆਇਨਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੁਆਰਾ 14.1.1983 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10.50 ਵਜੇ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਦਲਟਨਗੰਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

1. ਛਾਤੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ 1/4" ਤੋਂ 1/2" ਵਿਆਸ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਆਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਛੇ ਅੰਡਾਕਾਰ ਫਟੇ ਜ਼ਖਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਲਟੇ ਹੋਏ ਸਨ;

2. ਪੇਟ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਭਾਗ ਉੱਤੇ 3/4" ਵਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਡਾਕਾਰ ਫਟਾ ਜ਼ਖਮ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਲਟੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚ ਦੋ ਧਾਤੂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਸਨ;

3. ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ ਉੱਤੇ 1/4" ਤੋਂ 1/2" ਵਿਆਸ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਆਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਗੋਲ ਫਟੇ ਜ਼ਖਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਲਟੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਕਾਲੀ ਪਈ ਸੀ।

ਤੀਜੀ, ਚੌਥੀ, ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਪਸਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਟੀਲੇਜ਼, ਨਾਲ ਹੀ ਚੌਥੀ, ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਪਸਲੀਆਂ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਥੋਰੈਕਿਕ ਵਰਟੀਬਰਾ, ਸੱਜਾ ਦੇਵੀਕਲਜ਼, ਸੱਜਾ ਸਕੈਪੁਲਾ, ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਨਿਊਮੇਰਸ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜ਼ਖਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 3 ਦਾਖਲ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਖਮ ਨੰਬਰ 2 ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮ ਅੱਗਨਾਸ਼ਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਕ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਬਹਾਵ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ 12 ਤੋਂ 18 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਐਕਸ.ਟੀ. 3 ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੈ।

13.1.1983 ਨੂੰ ਡਾ. ਕੇ. ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.5 ਰਾਮ ਰਾਜ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ।

ਗਰਦਨ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ 1" x 1/2" ਦਾ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ ਜਿਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚਮੜੀ ਦੀ ਸੜਨ ਸੀ। 14.1.1983 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਐਕਸ-ਰੇ ਪਲੇਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤਿਰਛਾ ਸਬਸੈਟ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਰੇਡੀਓ ਓਪੇਕ ਕਣ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ (ਗਹਿਰਾ) ਚਮੜੀ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅੱਗਨਾਸ਼ਕ ਹਥਿਆਰ, ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮ ਦੀ ਉਮਰ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਐਕਸ. 2 ਮੈਡੀਕੇ ਲੀਗਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ।

ਡਾ. ਕੇ. ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.6 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਪਾਇਆ :-

ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕੰਧ 'ਤੇ 3" x 1" ਦਾ ਇੱਕ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ। ਗਹਿਰਾਈ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਹ

ਜ਼ਖਮ ਚਮੜੀ ਦੀ ਸੜਨ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 14.1.1983 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਐਕਸ-ਰੇ ਪਲੇਟ ਨੰਬਰ 41 ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਸਾਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਗਨਾਸ਼ਕ ਹਥਿਆਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਈਫਲ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮ ਦੀ ਉਮਰ 12 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਐਕਸ. 2/1 ਮੈਡੀਕੋ ਲੀਗਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ।

4. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਝੂਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹਨ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਅਲੀਬੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਆ। ਉਕਤ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ. 4 ਕੁਲਦੀਪ ਰਾਯ ਅਤੇ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ. 5 ਪ੍ਰਿਯ ਬ੍ਰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸੀ।

5. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੱਸ ਸਟਾਪ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਕੇ ਲਗਭਗ 13.1.1983 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਬੀ.ਆਰ.ਓ 3555 ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਅੰਦਰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 1, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 7 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 8 ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 8 ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 7.30 ਵਜੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 5, ਇੱਕ ਜੰਗਲਾਤ ਗਾਰਡ, ਇੱਕ ਸਹ-ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਚੇਟ ਲੱਗੀ। ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੇਟ ਅੱਗੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 1, 2, 8 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 5 ਅਤੇ 6, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ 13.1.1983 ਨੂੰ ਰਾਜਨ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੋਸ਼ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ (ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2), ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਜੀਪ ਅਤੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਘਾਤਕ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਮੋਟੀਵ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਿੱਧੀ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਮੋਟੀਵ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਓਰਸ., [1990] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 389, ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਕਾਰਨ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ, ਮੋਟੀਵ ਇੱਕ ਦੋਧਾਰੀ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਕਸਰ, ਇੱਕ ਮੋਟੀਵ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੋਟੀਵ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੋਟੀਵ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੋਟੀਵ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁੰਜੀ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, (ਅ) ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ (ਬੀ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਮੋਟੀਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਤਾ ਜਾਂ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਹੁਦਾ ਨੇ ਟੈਗੋਰ ਲਾ ਲੈਕਚਰਸ (1902) - ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਪੰਨਾ 176 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ :

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਮੋਟੀਵ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੋਟੀਵ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੁਰੀ ਮਨਸ਼ਾ ਲਈ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ

ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੋਟੀਵ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਥ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਲਈ ਮੋਟੀਵ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਕੋ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੇਸ਼ੀਆਂ/ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ PW 1, 2, 5, ਅਤੇ 8 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਤਰਕ ਹਨ (ਕ) PW 1 ਤੋਂ 8 ਤੱਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਆਖਰੀ ਗੋਲੀ ਕਿਸ ਨੇ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ; (ਖ) ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਗੋਲੀ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਈਫਲ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ; (ਗ) ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਹੋਰ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ FIR ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ PW 1, 2 ਅਤੇ 4, (ਮੈਡੀਕਲ ਗਵਾਹ), PW 5 - ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਗਵਾਹ (ਫਾਰੈਸਟ ਗਾਰਡ) ਅਤੇ PW 8 - ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ PW 12 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਗਏ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਨੰਬਰ III - ਐਨੈਕਸਚਰ P-10 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ FIR ਦੇ ਪੈਨੇ 51-54 ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਾਂਗੇ।

8. PW 1, ਬਸਿਸ਼ਠ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਸੂਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ, PW 2, PW 8 ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸੰਤੋਸ਼ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੇਤਤ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੁਕੀ, ਇੱਕ ਜੀਪ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਆਈ ਅਤੇ 10-15 ਬੰਦੇ ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੇਵੇਂ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਚਿੱਲਾਏ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ (A-6) ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਆਏ। ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਫਾਰੈਸਟ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ (PW 5) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (OPW 6) ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਖਾਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਠੀਕ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬੱਸ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਚਾਓ ਦੀ ਚੀਕ ਵੀ ਸੁਣੀ। PW 2 ਰਣ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਡੀਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੋਸ਼ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ PW 1, PW 8 ਅਤੇ ਨਾਲ ਰੀਹਲਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਕੇਤਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਲ ਰੁਕੀ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡੇ, ਇੱਕ ਫਿਏਟ ਕਾਰ ਡਾਲਟਨਗੰਜ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਈ ਅਤੇ ਬੱਸ ਅੱਗੇ ਰੁਕਿਆ। ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਈਫਲਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ, ਅਤੇ ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਏ। ਮੁੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਸਨ ਖਾਲੀ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜੀਪ ਵੀ ਆਈ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਏ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਜੀਪ ਤੋਂ। ਜੀਪ ਅਤੇ ਕਾਰ ਨੇ ਬੱਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਬੱਸ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਰਾਈਫਲ ਲੈ ਕੇ ਬੱਸ ਦੇ ਮੂਹਰਲੇ ਗੇਟ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੱਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਉਸਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਮੂਲ- ਤਾਰਕਿਕ ~ ਵਾਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੋਲ। ਬਾਰੇ ਵੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬੱਸ 'ਚ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। PW 5, ਇੱਕ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੋਸ਼ ਬੱਸ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ 13.1.1983 ਨੂੰ ਡਾਲਟਨਗੰਜ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਅੱਗੇ ਰੁਕੀ ਕੇਤਤ ਪਿੰਡ 'ਚ 5-6 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਬੱਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਫਾਇਰਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ G ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਵਿਅਕਤੀ ਬੱਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਨ ਬੱਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੋਲੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਬੱਸ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਸੀਸੇ ਤੋੜੇ। ਉਹ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੰਗਲਾਤ ਠੰਕੇਦਾਰ ਸੀ। PW 8 - ਦੁੱਧਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਦੇ ਖੰਡ III ਦੇ ਪੰਨੇ 51-54 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ ਮਿਤਕ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਜਾ ਹੈ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 1, 2 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਡਾਲਟਨਗੰਜ ਵਿਖੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਕੇਤਤ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 6.45 ਵਜੇ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ, ਇੱਕ ਕਾਰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਡਬਲਯੂ.ਐਚ.ਬੀ 5989 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਚੰਦਰਿਕਾ ਸਿੰਘ ਬੱਸ ਨੂੰ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਹਮਣੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਈਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲ ਰਾਈਫਲਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਐੱਸ ਬੀਆਰਓ 2770 ਵਾਲੀ ਜੀਪ ਆਈ. ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਈਫਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਏ। ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਜੀਪ ਨੇ ਖੜ੍ਹੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਸਾਲਾ' ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਬੱਸ ਅੰਦਰ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਜਾਨ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗ ਕੇ ਭੱਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.8, ਦੁਆਰਾ ਮੂੰਹ ਛੁਪਾ ਕੇ, ਪਿਛਲੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਸੀ ਪਿੱਛੇ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਗਵਾਹ ਪਿਛਲੇ ਗੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਰਾਈਫਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦ ਗਵਾਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਭੱਜਿਆ, ਪਰ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਬੱਸ ਅੰਦਰੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਲਿਆ। ਦ ਇਸ ਕਤਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਲਟਨਗੰਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਕਾਰਨ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 8, ਗਵਾਹ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੰਤੋਸ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਅਤੇ ਹੋਰ। 'ਤੇ ਲਗਭਗ 6.45 ਵਜੇ ਕੇਤਤ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਰੁਕੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫਿਏਟ ਕਾਰ ਨੰਬਰ ਡਬਲਯੂ.ਐਚ.ਬੀ. 5989 ਬੱਸ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੁਕੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਪ ਲੈ ਕੇ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲੇ ਬੀ.ਆਰ.ਓ. 2770 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਏ ਰਾਈਫਲਾਂ ਵਾਲੀ ਜੀਪ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਬੱਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। PW 8 ਸੀ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਢੱਕ ਕੇ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਬੱਸ ਅੰਦਰ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਾਰਕੇਸ਼- ਜਦੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜੰਗ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਿੰਘ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਗਾਰਡ ਸੀ, ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਦੇ ਖੰਡ III ਦੇ ਪੰਨੇ 51-54 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, PW 1, PW 2, PW 5 ਅਤੇ PW 8, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਏ. PW 5 ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 'ਤੇ ਇਕ ਜੀਪ ਅਤੇ ਕਾਰ 'ਚ ਰਾਈਫਲਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਏ | ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ PW 5, ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ, ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਬੱਸ। ਦੋ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ- ਜੰਗ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਸੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੱਸ ਕੇਤਤ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੁਕੀ ਸੀ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਜੀਪ 'ਚ ਆਏ ਅਤੇ ਏ ਰਾਈਫਲਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਰ, ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ, ਹੋਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਬੱਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਘੇਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਬੱਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਬੱਸ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੁਰੰਤ.

9. PW 4 - ਡਾ. ਆਰ.ਕੇ. ਪਾਂਡੇ, ਜਿਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੱਟੇ ਅੱਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਐਕਸਟ. 3 - ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ - ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਲ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਸੱਟੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਅੱਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ - ਐਨੈਕਸਚਰ ਪੀ-8, (ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਦਾ ਵਾਲਿਊਮ III) - ਪੇਟ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਜਖਮਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਤੂ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਸਮਾਏ ਹੋਣ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਛੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਗਵਾਹ PW 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਹ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਸੱਟੇ ਅੱਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਸ਼ਾਟਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਘਾਤਕ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਸੱਟੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅੱਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਸ਼ਾਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹ PW 1, PW 2, PW 5 ਅਤੇ PW 8 ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਗਵਾਹੀ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

10. ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਦੇਵ, ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, PW 14, ਜਿਸਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬੱਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਗੇਟ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਰਾਈਫਲ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ PW 8 ਨੇ ਫਿਆਟ ਕਾਰ ਅਤੇ ਜੀਪ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ PW 12 ਚੰਦੇਸ਼ਵਰ ਉਪਾਧਿਆਯ, ਜੋ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੀਪ ਦਾ ਨੰਬਰ ਬੀਆਰਓ 2770 ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਤੂਸ ਨੂੰ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਾਹਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੇਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, [1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 821, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਪੰਨਾ 828 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 825 ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ "12 ਬੋਰ ਦੀ ਬੰਦੂਕ" ਐਕਸ.ਟੀ. ਪੀ-16, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸੀ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਮਾਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੇਚੀਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਹ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੱਟਾਂ ਉਸ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ - ਐਕਸ.ਟੀ. ਪੀ-16, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਕਦੇ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣਯੋਗ ਹਥਿਆਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12. ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ, ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਾਨਬੁੱਝ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ, ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate